

ÖVERDOS

Jörgen Hansen

Förlaget Orda
Deckare

BROTTSPLATS MALMÖ

ÖVERDOS

Brottsplats Malmö

Jörgen Hansen

1:a upplaga 1990 Bra Böcker AB/Förlags AB Wiken

2:a upplaga 2012 Förlaget Orda AB

2:a tryckningen

Pocket

ISBN 978-91-7497-008-1

2:a upplagan Förlaget Orda AB 2012

© Jörgen Hansen 2012

Omslag: Ava E. von Niebelschütz

Typografi: Palatino

Utgiven av Förlaget Orda AB

Tryckt i Polen 2012

www.forlagetorda.se

Kapitel 1

Ingela kom tillbaka in i mitt liv en eftermiddag i september. Det är svårt att undvika slitage när man lever i omkörningsfilen, men jag tyckte att hon såg ut som första gången jag såg henne. Kanske hade det långa blonda håret inte riktigt samma sidenskimmer längre och kråkfötterna runt ögonen var inte skrattrynkor. Men hennes leende var oförändrat, och jag tyckte fortfarande att hon var den vackraste kvinna jag någonsin sett.

För ett ögonblick glömde jag alla bittra minnen från vårt äktenskap. Och det förhållandet var ändå sådant att jag till sist lät snuten plocka in mig för ett rån när jag kunde ha kommit undan genom en bakdörr. Vi hade haft roligt tillsammans men hennes knarkande hade förstört det. Från att vara ett äventyr hade vårt förhållande spårat ur, tills hon ständigt ljög för mig och jag själv lät som en defekt inspelning av Arne Imsens tio populäraste helvetespredikningar. Häktet hade för en gångs skull känts lugnt och tryggt, och medan jag gjorde mina tre år på Kumla hade vi gemensamt ansökt om skilsmässa.

Sen dess hade jag bara sett henne några få korta stunder. Inte för att jag undvek henne men praktiska detaljer hade gjort det omöjligt att upprätthålla kontakten. När jag var ute satt hon inne och tvärtom.

Hon tog ett steg mot mig med öppna armar. Jag backade undan och låste dörren innan jag omfamnade henne.

"Fortfarande paranoid?" sa hon.

Hon var varm och mjuk i min famn. Långsamt slappnade jag av och lutade mitt ansikte mot hennes hår.

"Long time – no see", sa hon med munnen mot min axel. Jag kunde inte komma på något att säga. Kanske borde jag ha ansträngt mig mer för att hålla kontakten. Ingela lutade sig bakåt, tog mitt huvud i sina händer och granskade mig. Hennes ansikte fick ett bekymrat uttryck som om hon såg saker hon inte väntat sig. Hon släppte mig och tog ett steg tillbaka.

"Jag hörde att du blivit pensionär."

Jag nickade och log intetsägande mot henne.

"Nå?" sa hon.

Vad kunde jag säga? Det var inte troligt att hon ville höra hur billig dagens är nere på S:t Gertrud för oss pensionärer, eller ens om alla de rabatter man får på SJ när man visar upp pensionsbeviset.

"Jag vet inte om jag kan rekommendera det, men det är bättre än kåken."

Hon nickade allvarligt.

"Jag har gjort min sista volta", sa hon.

Det var inte första gången jag hörde det. Ingela sa samma sak varje gång hon kom ut. Inte bara hon. De flesta jag känner, inklusive mig själv, har goda intentioner så länge kåklukten sticker i näsan. Det går över. En jävel eller två, alternativt en sil, och man känner sig som Tarzan igen. Den här gången kan ingenting gå fel. Snuten är en samling urblåsta ägg och man själv är doktor Moriarty. Jag log och sa:

"Visst."

Hon visste vad jag menade.

"Den här gången är det allvar."

Jaja. Det är det alltid; ända tills den dag man inte orkar längre. När bara tanken på att gå in i en bank, eller genom en tullkontroll, får en att börja kräkas. Då är det över, men då är det för sent.

"Det säger du", sa jag.

Hon såg mig stadigt i ögonen och sa bestämt:

"Ja." Hon gick förbi mig in i lägenheten. "Ska du inte bjuda på kaffe?"

Vi gick ut i köket och jag satte på nytt kaffe. Hon såg sig om och verkade inte särskilt imponerad. För henne var min prydliga Svenssonlägenhet antagligen värre än någon av de kåkar hon suttit på. Efter lite letande hittade jag en mugg som inte var kantstött. Jag brydde mig inte om att skölja ur min egen. Det måste finnas gränser för pedanteriet.

"När muckade du?" sa jag.

"I förra veckan."

"Och var satt du den här gången?"

"Berga." Hon gjorde en kort paus innan hon la till: "Åtta månader för narkotikabrott."

Hon hade inte behövt säga det sista. Narkotikabrott är hennes specialitet. Vanligen handlar det om att hon gömt ett parti åt sin pojkvän. Pojkvännerna skiftade men de hade alltid det gemensamt att de handlade med droger. Ingela hade aldrig prostituerat sig eller stulit. Hennes killar försåg henne med vad hon behövde. Att jag vägrade ge henne pengar till amfetamin var en av de saker vi grälat om.

Den här gången hade hon kommit lindrigt undan. Berga var inte så illa för att vara ett fängelse. Kåken är bara tjugo år gammal och är en sluten lokalanstalt, vilket innebär att det finns murar men att det är ganska lätt att få permission. Gästerna sitter i små avdelningar med ett

gemensamt uppehållsrum. Dessutom är det en blandad kåk, med både kvinnor och män på avdelningarna. Jag vet inte om jag själv ser det som en fördel att sitta tillsammans med tjejer. Allting har en tendens att bli hårdare när det finns kvinnor att konkurrera om. Killarna spelar Allan och småsaker slutar med att man slår plaststolarna i huvudet på varandra. Men snorungarna gillar det.

Fängelset liknar en studentkorridor på mer än ett sätt. Jag är ingen expert på lokalanstalter. På grund av den typen av brott jag gör och min bakgrund hamnar jag alltid på sluten riksanstalt. Min erfarenhet inskränker sig till sista månaden av varje resa, då det är meningen att man ska slussas ut i samhället. De flesta börjar utslussningen tidigare, men Kriminalvårdsstyrelsen har alltid haft svårt för att skiljas från mig. Det är en av fördelarna med att vara stamkund, personalen gör vad de kan för att förlänga ens vistelse. Det var på det sättet jag hamnade på Bergakåken den enda gången jag suttit där. Redan efter en vecka längtade jag tillbaka till Kumla. Det fanns ett par killar som satt där på samma villkor som jag men majoriteten var småtjuvar och rattfyllon. En del av ungarna var tvungna att fråga plitarna om råd när de skulle raka sig.

Jag satt där över julafton. Jul på ett fängelse är alltid en märklig historia. Anstalterna bjuder på julmat och det sätts upp granar i korridoren precis som om någon trodde att det går att skapa julstämning bakom betongmurar. På Helsingborgskåken var det egendomligare än vanligt. Smågrabbarna försökte spela tuffa samtidigt som de hade tårar i ögonen av hemlängtan. Ett rockband spelade i matsalen på eftermiddagen och vi hade gått dit allihop. Inte för att jag är särskilt förtjust i den typen av musik men det var något att göra. Killarna som spelade var uppenbart nervösa, men när de spelat "A Riot in Cell-block C" och publiken verkade uppskatta musiken slappnade de av. Alla applåderade ivrigt efter varje nummer, ända tills hela gänget reste sig och lämnade lokalen. Musikerna

såg förvirrade ut och musiken dog sakta ut. Jag var den ende som var kvar förutom ett par av plitarna så jag kände ett visst ansvar.

”Vad är det som händer?” frågade sångaren och fingrade nervöst på sin gitarr.

”Kalle Anka”, sa jag.

”Va?”

”Småungarna måste se på Kalle Anka annars är det ingen riktig jul.”

Nej, jag tyckte inte om Helsingborgskåken, men för Ingela hade Berga säkert varit avkopplande efter den tre års volta hon gjort på kvinnobunkern på Österåker förra gången.

”Tröttnar du aldrig?” sa jag till henne.

Ingela började ilska till över min bristande tilltro till hennes planer, men hon svalde irritationen och sa:

”Nu är det slut.”

”Det säger du.”

”Jag menar allvar.”

”Det gör vi väl alltid.”

Ett igenkännande leende snuddade hennes läppar utan att lämna några spår efter sig. Vi var redan tillbaka där vi lämnat varandra.

”Det sägs att du slutat supa, slutat begå brott och tillbringar mesta tiden med att mata duvor.”

Jag hällde upp kaffe åt oss innan jag svarade.

”Mina nerver är slut. Jag klarar inte av att gå in i en bank med en avsågad längre.”

Hon nickade och sa:

”Det är slut med knarket. Inget mer amfetamin.”

Den här gången blev jag verkligen förvånad. Oavsett hur goda intentioner Ingela haft tidigare hade hon aldrig haft några ambitioner att sluta knarka. Det enda som var stabilt i hennes liv var pulvret.

”Har du blivit frälst?”

Hon skrattade.

"Nej, kär. Inte för att jag inte saknar skiten. Det gör jag. Något så in i helvete. Men han vill inte att jag knarkar så..."

Jag kände ett stick av svartsjuka. Så kär hade hon aldrig varit i mig.

"Så du har tänkt bli hemmafru?"

"Inte riktigt. Det är det jag vill prata med dig om. Min kille har en stor grej på gång."

Jag kan inte säga att jag blev förvånad. De flesta av mina gamla kontakter har någon gång gett mig ett erbjudande att tjäna lite lätta pengar. Först gratulerar de mig till mitt nya hederliga liv och sen försäkrar de att de tänker lägga av själva. Bara en enda liten stöt till, en stöt som ska ge dem startkapital för den nya karriären som egen företagare. Väldigt få tjuvar kan tänka sig hederligt arbete när de byter yrke, att vara egen företagare framstår som nästan lika intressant som att sälja knark. Pressar man dem på detaljer får man fram en bild av hur de sitter på bättre krogar med kunderna, samt någon gång tittar in på kontoret och plockar upp de vinster som de klenst begåvade anställda jobbat ihop medan chefen representerat.

"Jag har lagt av, sa jag just."

"Det är inget sådant. Ekonomisk brottslighet. Flytta kommatecken, du vet?"

"Vad behöver han en sådan som mig till i så fall?"
frågade jag.

"Om det blir allvar av behöver vi uppbackning?"

Jag var lite besviken på henne. Visserligen är jag före detta bankrånare, men det innebär inte att jag är villig att ta jobb som gorilla. Ingela borde ha vetat bättre.

"Varför frågar du inte Benny?"

"Brorsan är bra men du vet hur han kan vara. Man kan inte ha honom i möblerade rum. Vi behöver någon diskret."

"Jag är ledsen, men det är verkligen slut."

"För helvete, Kirre, du håller ju på att ruttna inifrån. Ta

chansen att ha lite roligt innan du checkar in i det stora hotellet i övervåningen.”

Jag log kyligt.

”H-blocket på Kumla är inte så jävla kul.”

Hon såg att jag menade allvar och tömde sin kopp under tystnad.

”Det var värt ett försök.” Hennes röst var inte förebrående utan snarare beklagande. ”Sköt om dig.”

Hon reste sig och strök mig över håret. Jag ville be henne vänta, ge mig en chans, men dörren slog igen bakom henne. Jag satt stilla några sekunder, sen reste jag mig och gick ut i trappen. Långt nere hörde jag hennes steg men jag ropade inte. Det fanns ingenting jag kunde göra för henne. För min del var det slut. För henne skulle det gå åt helvete igen men det var kanske värt det.

Kapitel 2

”Enligt polisen så var det en överdös.”

Jag sa ingenting. Det fanns ingenting att säga. Rösten från S:t Pauli församling fortsatte:

”Vi lyckades inte lokalisera hennes bror, men jag såg i registret att ni varit gifta, så jag trodde att du kanske...”

Rösten dog ut. Jag tog ett djupt andetag och sa med en röst jag inte kände igen:

”När är begravningen?”

”Nu på tisdag klockan två.”

Jag nickade för mig själv och sa:

”Jag kommer.”

När jag lagt på luren satt jag i köket och stirrade ut. Jag förstod inte varför Ingelas död tagit mig så hårt. För henne var en överdös det enda logiska sättet att sluta, att det hände nu och inte långt tidigare var närmast ett mirakel. Hon hade varit en hängiven narkoman sen hon var fjorton. De mängder knark hon injicerat genom åren skulle räckt för att försörja ett mindre knarksyndikat. Hon hade haft tur som dött av en överdös, alternativet var HIV.

Visst var hon noga med sina sprutor men det finns ingen knarkare som inte slarvar ibland. Hon fick åtminstone en snabb död. Mitt inre skitsnack hjälpte inte. Tomrummet fanns kvar. Jag reste mig och tog på mig överrocken, men innan jag hunnit ut genom dörren hade impulsen dött ut.

Begravningen var en egendomlig föreställning. Den deltagande rösten som berättat för mig att Ingela var död tillhörde en finnis pastorsadjunkt. Jag har inte varit inne i en kyrka sen jag konfirmerades och jag kände mig illa till mods. Vi var ensamma där och prästens röst ekade tomt över kistan som stod övergiven framför altaret.

”Ingela var kanske inte en perfekt människa men det är viktigt att minnas att ingen av oss är felfri. Trots alla våra fel finns det någon som älskar oss. Låt oss bedja för Ingela.”

Han hade rätt. Ingela hade inte varit felfri men hon var levande, mer levande än någon annan jag träffat. Definitivt mer levande än den här förrymda korgossen som klätt ut sig till präst. Jag stirrade rakt framför mig medan prästen böjde huvudet. När han var klar gick jag fram till kistan och la en liten bukett blommor på den. Nejlikor. Ingelas älsklingsblommor. Jag stirrade på kistan ett ögonblick och försökte komma på något jag kunde säga till henne.

”Fan, Ingela, varför i helvete la du inte av när du hade chansen”, sa jag lågt så att prästen inte kunde höra.

Han ritade ett överdimensionerat kors i luften framför sig och det var över. Ingela var borta.

Kapitel 3

Mina dagar fick snabbt ett nytt mönster; varje dag gick jag till Ingelas grav utan att veta varför. Trots allt var det tio år sen vi skildes, och det hade funnits andra kvinnor i mitt liv efter henne. Andra kvinnor som jag uppriktigt älskat, och som varit viktigare för mig än Ingela någonsin varit.

Kanske var det inte Ingela jag sörjde utan min oförmåga att bygga upp ett nytt liv tillsammans med Tine. Kanske var det misstanken om att jag var en Jonas, en åskledare som drog till sig olyckor. Kanske borde jag gå omkring med en bjällra runt halsen så att oskyldiga människor kunde ta skydd när jag kom. Jag är en freak, en individ som bara fungerar när hastighetsmätaren pekar på 180.

Mitt förhållande till Tine var på sparlåga sedan några månader tillbaka. Jag hade lärt känna henne på en topless-bar i Köpenhamn. Först senare fick jag veta att hon hade ett hemligt liv som universitetsstuderande på dagarna. Det var mycket på grund av mig som hon lämnade jobbet som servitris och satsade på att avsluta sin utbildning. Ju hårdare hon pluggade desto sämre blev vår relation.

Grälen kom allt tätare och blev allt banalare. Oftast var det mitt fel. Det som utlöste separationen var när hon försökte introducera mig i sin nyvunna respektabla bekantskapskrets från universitetet.

Jag hade kommit över till Köpenhamn från Malmö en eftermiddag inställd på en stillsam hemmakväll. Tine satt och åt när jag kom. Hon erbjöd mig en färdigbredd smörgås med apelsinmarmelad. Jag skakade på huvudet. Jag har försökt förklara skillnaden mellan rostat bröd och bränt för henne utan att lyckas.

”Du har väl inte glömt festen?” sa hon.

Naturligtvis hade jag glömt festen. En av hennes föreläsare på universitetet hade bjudit in henne och hennes kursare till en fest på Fredriksberg.

”Nej då, men jag känner mig lite sliten.”

Hennes bruna ögon svartnade när jag försökte slingra mig.

”Försök inte. Du lovade.”

”Jo, men jag har haft en jåklig dag”, försökte jag igen. Hon genomskådade mig lätt och log överseende.

”Var inte orolig, Erik. Det blir roligt för dig att träffa lite ordentliga människor.”

Med ordentliga människor menade hon sådana som inte rånar banker. Sådana som jag inte träffar särskilt ofta, åtminstone inte om jag själv får bestämma.

”Jag känner mig lite för gammal för att umgås med studenter”, sa jag stelt.

”Det kommer att finnas äldre människor där också.”

Äldre! Det var inte riktigt så jag såg det. Jag sa inte mer, utan ställde in mig på det oundvikliga.

Villan var ett trevåningsschabrak fem minuters promenad från Fredriksbergs rådhus. När ägaren bestämde sig för att det var dags att dra sig tillbaka till varmare trakter, gissade jag på att den skulle förvandlas till ägarlägenheter av det slag där man måste visa stamtavla för att bli

godkänd som köpare.

Majoriteten av gästerna var i Tines ålder, de som var äldre var alla män och såg ut att vara universitetslärare på jakt efter lammkött. Tine presenterade mig för sin lärare, en man strax över fyrtio som försökte se ut som trettio och som lyckades se ut som femtio. Han höll in magen och kramade till om min hand för att visa vilken jäkla karl han var. Det gjorde ont.

”Trevligt hus”, sa Tine.

”Ladan tillhörde mina föräldrar”, sa han överlägset, ”och jag kan inte bli av med den utan att betala en för-mögenhet i skatt.”

På något sätt lyckades han på en gång få isär Tine och mig. Medan han manövrerade in Tine i ett hörn gick jag runt bland människorna med mitt vinglas och försökte se ut som om jag kände mig hemma. Det här var inte hippiestudenter eller anhängare till Socialistiskt Folkeparti. De var välklädda och såg ut som helhjärtade supportrar av den nyliberala drömmen. Karriären var utstakad och allt under 800 000 om året var en förolämpning. Inte min typ av människor, men ändå lite bättre än skäggiga revolutionärer som lärt sig allt om världen på de tre åren de varit borta från Samsö.

Förgäves försökte jag hitta något att äta. Det enda som serverades var vitt vin från dunkar. Jag tycker inte om billigt vin, och det här var av sådan kvalitet att man kunde få det för en tia litern på närmaste bensinmack vid pumpen för blyfritt.

Jag vet inte vad en universitetslärare tjänar, men för att betala de möbler som fanns här måste det vara mer än jag trott. Arvegodset hade åkt ut tillsammans med föräldrarna, istället hade det köpts designermöbler. Tydligt samlade han på stolar som det inte gick att sitta i. Jag kände igen flera stycken från de tidskrifter Tine prenumererar på, bland annat fanns det ett missfoster i grant målad masonit som jag visste gick på 300 000. Den

var fulast men inte den mest obekväma i samlingen och säkert inte den dyraste heller.

Jag trivdes inte, ändå var det uthärdligt tills jag såg narkomanerna i det lilla rummet innanför vardagsrummet. De senaste tjugo åren har de flesta människor jag känt missbrukat någon form av narkotika. Jag har alltid varit den som varit udda. Den som inte använder någon annan drog än alkohol. Vad andra människor roar sig med har aldrig varit något jag lagt mig i, men jag har alltid haft svårt för att acceptera att de gör det när jag är närvarande.

Narkomanerna här var förmögna. De hade råd med det bästa. På ett litet soffbord hade de strött ut det vita pulvret i små linjer. Det var fina saker. De hade svårt för att vänta tills det var deras tur. Människorna som trängdes runt bordet påminde om något jag sett för länge sen. Det irriterade mig att jag inte kunde minnas vad.

Minnesblixten som flammade upp på min näthinna var tjugofem år gammal. Alla stadsbarnen från Kirsebergsskolan fick åka på lägerskola en vecka under mellanstadiet. Det som gjort starkast intryck på mig hade varit skogen och mörkret, jag gillade varken det ena eller det andra, men en av dagarna hade läraren tagit oss till en riktig bondgård. Ingen av oss hade varit närmare landet än Kungsparken så det var ett äventyr. Vi hade gått omkring i stallarna med fingrarna runt näsan och fascinerat betraktat fläskkotletterna. Bonden hade låtit oss se på när han fodrade grisarna. Tio grisar hade under högljudda skrik försökt komma till vid mathon samtidigt. De hade skuffat och knuffat för att få undan kollegerna. Likheten med scenen runt soffbordet var kuslig.

Tine var försvunnen när jag kom ut i vardagsrummet igen. Jag tyckte inte om det; min paranoia som aldrig är djupt begraven morrade till. Systematiskt öppnade jag alla dörrar jag kunde hitta. I en del av rummen sysslade man med sällskapslekar. Tines ilskena röst annonserade

bakom vilken dörr hon fanns långt innan jag nått fram till den.

”Släpp mig säger jag”, skrek hon.

”Var lite snäll så lovar jag att ta hand om dig. Jag kan presentera dig för människor som kan hjälpa dig.”

Jag väntade inte på Tines svar utan tryckte upp dörren. Låset var inte mycket att ha innan jag lutade mig mot dörren och helt värdelöst efteråt. De stod vid väggen. Han försökte pressa sitt ansikte mot Tines bröst och hon kämpade för att hålla undan honom. Hon var förbannad men tydligen tyckte hon inte att det var socialt acceptabelt att knäa värden.

Jag hade inga sådana skrupler. Fyra snabba steg förde mig inom räckhåll för honom, utan att stanna upp slog jag honom i njurarna. Slaget var hårt. Han skrek till och föll in över Tine. Min hand fick grepp i det tunna håret och jag slet honom bakåt.

”Är du okej?” frågade jag Tine.

Hon snyftade ilsket till och tittade på mig som om det var mitt fel att hon blivit antastad.

”Måste du vara så satans brutal?”

”Jag rörde honom knappt”, sa jag förvånat. ”Dessutom tyckte jag att det såg ut som om han försökte våldta dig, men jag hade kanske fel. Det var kanske förspelet jag avbröt.”

”Du, du har visst inte fattat det här. Jag kan ta hand om mig själv. Jag har gjort det sen jag var femton år gammal och jag tänker inte sluta bara för att du använder min lägenhet som hotell.”

Hon vände sig från mig och började kontrollera getens puls. Helt i onödan. Man behövde bara lyssna på hans jämrande för att veta att det inte var något fel på honom. Jag kunde inte komma på något dräpande svar på det hon sagt. Jag hade de vanliga klyschorna på tungan men jag ville göra bättre ifrån mig än så. Festdeltagarna började fylla dörröppningen nu och väntade intresserat på vad

jag tänkte säga.

”Ah”, sa jag dräpande och lämnade rummet.

Ingen försökte hindra mig från att lämna huset, vilket var lika bra. Jag var på uselt humör och hade inte uppskattat några hjältefasoner från publiken. Det var jag som var hjälten, även om Tine inte förstod det.

Det slutade inte där. Vi talade ut om vad som hänt och vad som låg bakom den tilltagande kylan i vårt förhållande. Problemet var att Tine förlorat fotfästet i min värld. Hon sa att hon inte längre visste vem hon var eller vart hon var på väg, därför vore det bättre om vi inte sågs på ett tag. Jag tolkade det som att det inte längre fanns plats för några socialfall i hennes liv. Det fanns ingenting jag kunde säga om det. Ändå hoppades jag att hon skulle ångra sig.

Tillbaka i Malmö hade jag stelnat i en själsdödande rutin. Jag behöver stimulans för att kunna leva. Fram till förtidspensionen hade mitt liv präglats av långa tider av tvungen sysslolöshet medan jag var i fängelse, varvat med perioder av intensiv aktivitet när jag var ute. Inlåsningsen hade aldrig plågat mig, jag hade accepterat den som en del av jobbet. Det var passiviteten när jag var ute jag inte kunde vänja mig vid. Alla mina instinkter skrek åt mig att sätta igång. Råna banker, festa, kör på full speed. Nu när jag inte kunde följa mina impulser satt jag i timmar över mitt eftermiddagskaffe och försökte uppbåda tillräckligt med energi för att gå ut på stan. Min lägenhet som alltid varit välstädad förvandlades till en pedants vision av paradiset.

Att jag inte började supa igen var märkligt. En sen kväll satt jag vid köksbordet med en uppkorkad hela Explorer och ett dricksglas framför mig. I över en timme satt jag och stirrade på flaskan utan att röra den. Till sist skruvade jag på korken igen. Jag upprepade ritualen varje dag under en vecka tills jag insåg att det var för sent för

enkla lösningar. Brännvinet hamnade i vasken, jag kände en djup saknad när de sista dropparna rann ner i avloppet. Tine hade lovat att hon skulle ringa. Det var för två månader sen och mitt hopp om en försoning blev tunnare och tunnare. Och sen dök Ingela upp.

Kapitel 4

Dagarna var illa nog veckorna efter begravningen, men det var nätterna som fick mig att fundera på att ta den snabba vägen ner från Turning Torsos tjugonde våning. Jag var tvungen att ha människor runt mig för att hålla demonerna i schack. Varje kväll gick jag ner till ölställena runt Möllan, utan att stanna länge på något av dem och utan att dricka annat än folköl.

När klockan blivit ett finns det fortfarande ett halvdussin serveringar öppna. Några är vanliga krogar som låser dörren men fortsätter sälja öl. Andra är slumlägenheter där hyresgästerna köper in några backar öl och ett par flaskor Explorer varje dag för att leka spritklubb.

Klubb Nemo är ett mellanting, en illegal nattklubb där gästerna inte har samma tider och sociala mönster som resten av staden – journalister, taxichaufförer, restauranganställda, knarklangare, tjuvar och prostituerade. Här är inte desperationsnivån lika hög som på spritklubbarna. Enda orsaken för någon att betala överpris för renat i en skitig alkoholistlägenhet är om det är helt nödvändigt att

bli full, eller fullare. Under min tid som aktiv alkoholist tillhörde jag stamgästerna. När man sjunkit tillräckligt långt kan de åtta timmarna tills Systemet öppnar vara omöjliga att överleva. Många av Nemos gäster är nersupna, men anledningen till att de går till klubben är ändå främst möjligheten att träffa andra outsiders. Så länge man har en gnutta självrespekt kvar känns det bättre att supa sig medvetlös i sällskap. Myten om den glamorösa svängen lockar fortfarande. Man ser sig själv som speciell för att man inte lever på samma tider som knegarna. Det är länge sen jag själv tyckte att halvkriminella är glamorösa, men när jag var yngre brukade jag hålla hov på motsvarande ställen.

Nemo har bara funnits i ett halvår men innan dess fanns Klubb 69 och ännu tidigare High Life och så vidare. Snart skulle Nemo också försvinna, det var bara en tidsfråga innan länsstyrelsens spritspioner skulle hitta dit, men några veckor senare kommer ryktet om ett nytt häftigt ställe att vara ute bland de gamla kunderna.

Inredningen var primitiv men inte sjaskig. Kafébord och stolar från IKEA, skrikiga affischer på väggarna och en bar som såg hemmasnickrad ut. Den enda lyxen var de flaskor som fanns uppradade bakom baren. Hundratals exklusiva spritflaskor. Innehållet var kanske inte alltid det som etiketten angav men det bekymrade ingen.

När jag steg in var det fortfarande tidigt på natten och lokalen var bara halvfull. Jag vet inte hur många av gästerna som var efterlysta men majoriteten såg ut som om de borde vara det. Röken låg som en dimma över borden, ur högtalarna skrällde senaste urvalet från tio i topp och redan kunde man se kunder som somnat över sin öl. Inte för att någon tog illa upp. Då och då gjorde vakten, en jätte med hästsvans som varit nordisk mästare i styrkelyft, en runda i lokalen. När han hittade någon som sov satte han sig bredvid, stötte försiktigt vederbörande i sidan och sa:

”Du, inte ska du sitta här och sova. Beställ en bärs till.”

Jag lyckades hitta ett hörnbord och tog en liten klunk ur mitt ölglas. Det var inte för att bli full jag kom hit. En tjej jag känt för tio år sen, men som jag inte längre mindes namnet på, log när hon gick förbi. Hon såg på mig att jag inte var på humör för sällskap och försökte inte inleda något samtal. Då och då tog jag en minimal klunk av ölen men jag tyckte inte om smaken. Det var för vattnigt, för sött. Jag stirrade ner i glaset så jag skulle slippa se de skepnader som då och då hälsade ur mängden. Därför märkte jag inte Benny förrän han slog mig på axeln.

Ingela hade varit liten och späd medan Benny var lång och muskulöst byggd, på gränsen till bodybuilder, men ändå var det lätt att se att de var syskon. Ansiktet hade Ingelas öppna drag med skrattrynkor runt ögonen. De som inte kände honom lurades lätt av den sympatiska fasaden. Trots masken var han inte en vänlig och balanserad människa. Leendet var ytligt och dolde psykopaten. Enligt fängelsepsykologerna har jag ett starkt drag av paranoia kombinerat med en ofullständig kontroll över mina aggressioner. Benny hade en annorlunda psykisk profil. Han var en sann psykopat; känslökall och ständigt beredd att använda våld om han kunde vinna något på det. Dessutom njöt han av våld. Av att känna sig oövervinnelig och av att se rädslan i ögonen runt sig. Som kriminell var han också min motsats. Medan jag försökte vara diskret gick Benny in för att vara så iögonfallande som möjligt. Han odlade bovrollen lika ivrigt som en skådespelare. För honom var det viktiga att spela huvudrollen i en äventyrsfilm. Han kunde planlägga och genomföra ett komplicerat bankrån med en total brist på nerver, men sen när han hade pengarna i handen blåste han ut på E4:n i en stulen BMW. Långt innan han kom till Stockholm hade snuten tagit honom för fortkörning.

Jag lärde känna honom när jag gjorde första resan på Kumla. Visserligen umgicks vi i samma kretsar i Malmö men redan då tyckte jag att han var en fubick, en sådan

som man inte ska göra affärer med om man inte tycker om att sitta inne. Vi var jämnåriga men när jag anlände till Kumla, tjugotre år gammal, hade han redan suttit på de flesta av landets kåkar. Min fängelseerfarenhet, bortsett från ungdomsfängelse som inte räknas, inskränkte sig till Malmökåken och Tidaholm. Att jag ansetts mogen för Kumla berodde dels på att jag var dömd för en serie av mycket lyckade postrån och dels på att min dåvarande kompanjon var en av Sveriges farligaste män. Kriminalvårdsstyrelsen ansåg att någon som kunde arbeta med Störtenbäck antagligen var av samma ull.

Kumla är ritat av en arkitekt som sett för många amerikanska fängelsefilmer. Det måste vara möjligt att bygga ett fängelse som är lika säkert utan att vara så förbannat melodramatiskt. När man närmar sig kåken inlåst i en snutbil grips man av panik om man inte är beredd på vad man ska få se. Jättelika grå betongmurar med en ensam öppning blockerad av gigantiska stålportar. Om man vet att det här kommer att vara den fasta adressen blir man förvirrad och desorienterad innan man arbetat sig igenom incheckningen.

När visiteringen är klar bär det iväg genom kilometerlånga kulvertar där det enda ljudet, förutom ekot av plitens grova skor, är surret från övervakningskamerorna som obarmhärtigt följer både tjuvar och vakter. Dörrarna är av stål och låsta med fjärrkontrollerade elektriska lås. Plitarna granskar noggrant varje nykomling innan de trycker på knappen.

De välkomstpredikningar man får av assistenterna är inte annorlunda än på någon annan kåk, förutom att de är förbannat stolta över att arbeta på Sveriges tuffaste anstalt. Senare upptäckte jag att det också gällde för grabbarna som satt här, att kunna säga att man suttit på Kumla är något av det finaste man kan skryta med bland kriminella. Långt innan jag hunnit upp till mitt nya hem i B-blocket hade jag ångrat alla synder jag begått sen jag

stal min första ölback i matkällaren hemma i HSB-kåken.

När jag kom in på avdelningen var jag fortfarande i chocktillstånd. Grabbarna som satt runt bordet i dagrummet var större och tuffare än någon jag sett i Malmö. De spelade poker, halvliggande i stolarna med öppna livremmar och första knappen i byxorna uppknäppt. Av någon anledning anses det tufft att inte dra upp gylfen. På bordet fanns bara tändstickor men jag var inte så grön att jag trodde att de spelade om småpengar. Här grundlades skulder som senare skulle inkrävas med blyrör och avsågade hagelgevär på utsidan. Spelet stannade inte upp men de stirrade utmanande på mig och jag tvingade mig själv att möta blickarna. Om det skulle bli bråk var det lika bra att det började nu för oavsett vad som hände så tänkte jag inte bli knalltorsk. Jag tänkte inte leka betjänt och springa ner till kiosken efter tändstickor och karameller till ett gäng halvidioter som inte kunde roa sig på annat sätt än genom att förnedra dem som visat sig svaga.

”Vad fan är det här?” sa en finlandssvensk.

Jag var tillräckligt grön för att stirra på de tatueringar som skymtade under tröjan ända upp till hakan.

”Det ser ut som en sedlighetsförbrytare”, sa en lång mager kille och blottade förvåntansfullt sina bruna tänder.

”Vad var det du sa?” sa jag lågt.

Sedlighetsförbrytare är det värsta man kan vara på en svensk kåk. Våldtäckare och otuktare blir mobbade och uppspöade tills de inte har något annat alternativ än att isolera sig frivilligt. Många nykomlingar löser det genom att ta med sig förhörprotokoll och domar så att de kan visa upp vilka anständiga förbrytare de är.

”För helvete, Kirre”, hörde jag en röst bakom mig, ”grabbarna skämtar.”

Jag vände, mig om och fick syn på Benny. I Malmö hade jag snabbt fortsatt åt andra hållet, men denna gång tyckte jag att han var misstänkt lik min personliga skyddsängel. Om jag inte vetat att det skulle göra honom besvärad hade

jag kysst hans hand.

”Kirre är en reko kille”, sa han till pokerspelarna.

”Om du säger det”, sa finlandssvensken misstroget.

”Du, Hannes, det spelar inte så stor roll vad jag säger. Hos Kirre har ni inget att hämta, lika lite som hos hans polare – Störten ni vet.”

Störtens namn räckte för att jag skulle bli accepterad. Inte bara det. Jag ett oförtjänt rykte om att vara en hårding. Få tjuvar var beredda att ge sig på någon som jobbat med Störten. Man visste aldrig när man skulle hamna på samma avdelning som honom och om Störten ansåg att han hade anledning att tycka illa om en skulle man kort därefter flyttas över till sjukavdelningen. Inte ens Benny var beredd att ta några risker med honom. En gång hade vi rånat en bank tillsammans och de tio timmar som vi gömde oss i en cykelkällare tillsammans betecknade Benny senare som de längsta i sitt liv.

”Fan, jag vågade inte ens släppa mig. Fan vet vad den tokige jäveln hade gjort om han fått för sig att jag förpestat luften.”

Och Störtens goda rykte smittade av på mig. Mina nya grannar behandlade mig ungefär som de skulle behandlat honom. Jag var tacksam mot Benny för att han hjälpt mig även om vi inte hann bli närmare vänner. En vecka senare fick han knalltransport på grund av ett litet missförstånd rörande en hemgjord kniv. Så småningom blev det han som presenterade mig för Ingela och sex månader senare var han bröllopsvittne. Lyckligtvis hade jag redan brutit med min familj när det gått så långt, så jag slapp se morsans min när hon såg de nya släktingarna. Benny tillhörde de mer presentabla av den samling småtjuvar och tattare som infann sig.

De femton åren som gått sen första gången hade lämnat färre spår i hans ansikte än i Ingelas. Killarna har i regel bättre möjligheter att vila upp sig på statliga pensionat än tjejerna. En regelbunden livsföring med mycket sömn

och nyttig mat kan få vilken knarkare som helst på benen. Tjejerna får i regel kortare straff och tillbringar mer tid på gatan.

”Tjena”, sa han och satte sig vid mitt bord.

”Du kom inte till begravningen”, sa jag.

Han ryckte på axlarna.

”Jag hörde det för sent. Jag hade grejer på gång uppe i Stockholm, stora grejer.”

Han såg ut som om han trodde på det själv när han sa det men jag kände Benny. De stora grejerna var antingen en tjej eller ett knarkparty. Benny tog en stor klunk av sin öl innan han fortsatte:

”Nå, vad tänker du göra?”

Jag förstod inte vad han menade.

”Vad då göra?”

”För fan, Kirre, dom har mördat Ingela och här sitter du och super i lugn och ro som om ingenting har hänt.”

Jag blev inte upprörd utan sa mjukt som om jag talade med en utvecklingsstörd.

”Det var en överdös, Benny. Ingela började knarka när hon var fjorton, förr eller senare var det dags. Så där slutar ni allihop. Du också.”

Min framtidsvision störde honom inte. Han visste att han levde på lånad tid och det var okej med honom.

”Visst, visst – så är det, men det här var heroin”, sa han. ”Ingela var ingen äcklig horsepundare. Hon silade tjack och rökte lite brass men hon rörde aldrig heroin.”

Hon hade åtminstone inte gjort det när jag kände henne, men ingenting är stabilt i de kretsarna.

”Hon blev kanske sugen på något nytt.”

Han lutade sig mot mig och den vänliga masken försvann. Jag hade sett det förr. Det var nu han blev farlig.

”Vad snackar du om?” sa han.

”Inte första gången en pulverhäxa byter över”, sa jag lugnt.

Först trodde jag att jag pressat honom för hårt men han

slappnade av och sa resonligt:

"Det är Ingela vi snackar om, för fan. Inget jävla litet luder."

Han hade rätt. Ingela levde i överljudsart, amfetaminet var en del av hennes hektiska sökande efter nya kickar. Heroin är en neråtdrog och hon skulle aldrig känt sig lockad av att sitta och flumma över Pink Floyd tillsammans med ett gäng degiga heroinmissbrukare. Men än sen? Hon var död och det spelade ingen roll vilken drog som dödat henne.

"Vad har det med mig att göra, förresten", sa jag ilsket.

"Hon var din fru."

"Före detta fru. Jag var inte hennes övervakare, lika lite som du."

"Hon bad dig om hjälp."

Han träffade en naken nerv. Hon hade bett mig om hjälp och jag hade avvisat henne. Kanske hade hon fortfarande varit vid liv om jag lyssnat på henne.

"Hur vet du det?" sa jag lamt.

"Hon ringde mig två dagar innan hon torskade. Ville ha hjälp. Vi svek henne. Både du och jag."

För att komma från Benny var detta höjden av självinsikt. Han hade aldrig tagit ansvar för något han gjort i sitt liv, och att plötsligt höra honom erkänna att han svikit någon kom som en chock. Jag såg ut över lokalen. Det hade dykt upp fler människor de senaste minuterna. Nemo började bli fullsatt och ljudvolymen hade ökat så att det inte gick att höra musiken längre. Jag ville inte möta Bennys blick. Men han vände inte bort den utan fixerade mig intensivt. Det här var inte den Benny jag är van vid. I vanliga fall var han tokig men inte på det här sättet. Om jag inte vetat bättre skulle jag tro att Ingelas död förändrat honom, men det hade varit att gå för långt. Det enda som kan förändra en sådan som Benny är en yxa. Till sist måste jag möta hans ögon.

"Jag är pensionerad, Benny."

”Skitsnack. Hon sa inte så mycket till mig, men till dig måste hon ha sagt något. Det är du som är den begåvade.”

Om hon tänkt hyra Benny som uppbackning skulle hon aktat sig för att säga vad det handlade om. Inte för att Benny var dum, utan för att han var tillräckligt amoralisk för att blåsa sin egen syster.

”Jag lyssnade inte så noga. Hon hade träffat en kille på Berga och de hade något på gång. Inte en av de vanliga grejerna utan något nytt.”

”Vad var det för en kille?”

”Det sa hon inte.”

”Fan, satt han på Berga så ska jag få tag på honom. Bor du kvar på samma ställe?”

”Ja”, sa jag med en orolig känsla i magen.

”Jag hör av mig.”

Han försvann ut i trängseln medan jag satt kvar över min öl. Jag försökte intala mig själv att det här var typiskt flummarsnack och att Benny skulle glömma bort det hela så fort han fått en sil.